

Afgan kızları: Erkek olmak nasıl bir şey biliyoruz

Gazeteci Jenny Nordberg, 'Kabil'in Gizli Kızları'nda ayrımcılığın ve şiddetin kol gezdiği Afganistan'da erkek çocuğu gibi yaşamaya zorlanan kızları, erkek egemen bir toplumda kızların ancak 'diğer tarafa geçerek' var olabildiğini anlatıyor.

DENİZ YILMAZ

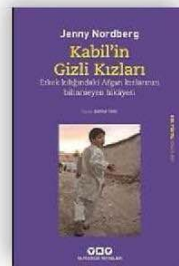
Dünyanın pek çok yerinde akıl almaz acılar yaşanırken bunun ceremesini en çok çocuklar çekiyor. Fakat Afganistan, bu anlamda belki de sıralamanın başındaki kötü bir laboratuvar. **1980'lerde başlayıp 1990'larda şiddetlenen terör, ülke insanının hayatını kökten değiştirdi.** 1960'lar ve 1970'lerdeki o Afganistan fotoğraflarından şimdi eser yok. Onun yerine insanlık onurunun, ahlaki değerlerin ve eşitliğin ayaklar altına alındığı bir coğrafya geçti. Bu değişimi en fazla hissedense kız çocukları. **Gazeteci Jenny Nordberg, 'Kabil'in Gizli Kızları' ismini verdiği kitapta ayrımcılığın ve şiddetin kol gezdiği ülkede uzun süre gözlem yapma fırsatı bulurken erkek çocuğu gibi giyinmiş kızları (boche posh'ları), bilmeyen veya görmezden gelenlere anlatıyor.**

Nordberg'in kitabında öne çıkan isim Azita. Çoğunluğun aksine daha özgür; tecrit edilen ve kocalarından şiddet gören, eğitim almasına izin verilmeyen kadınlardan daha şanslı. Taliban'dan sonra bilhassa başkent Kabil'de belli oranda ilerleme kaydedildiğini anlatsa da muhafazakâr dokunun etkisini sürdürdüğünü söylüyor.

Nordberg'in kitabının yayımlandığı 2014'te, Afganistan'da kadınların çok azının çalıştığını, namus cinayetlerinin sürdüğünü ve cinsel şiddet davalarında kadınların suçlanmaya devam ettiğini belirten Azita'nın tanık olduklarını aktarıyor yazar. Nordberg, onun Afganistan'da 'kışkırtıcı' olarak nitelendiğini belirtiyor. Bunun başta gelen nedeni Azita'nın, 'başarı ve itibar için ülkede en az bir oğul doğurmak gerektiği' anlayışını, kadınların 'kırılğan' görülmesini eleştirmesi. Üstelik o eleştirileri, dört kız çocuğu annesi bir siyasetçi olarak dillendirmesi. **Nordberg'in gözlemleri ve Azita'nın anlattıkları, erkek egemen bir toplumda kızların ancak 'diğer tarafa geçerek' var olabildiğine işaret ediyor.** Hep bir yerlerde gizlenen 'Kadınlar, altın ve toprak' deyişindeki mülkiyet vurgusu, 1980'ler ve 1990'larda gün yüzüne çıkarak sosyal yaşamın belirleyicisine dönüşmüş. 1992'de patlak veren iç savaş ise kadını yaşamdan dışlamanın kaldırıcı haline gelmiş. Bu tarihten itibaren oğlan

çocuk doğuran kadının itibarı yükseliyor. Kız çocuk doğuran annenin ilk 'görevi' ise ağlamak. Yakın çevresince ayıplanması, evinden atılıp hayvanlarla uyumaya zorlanması ve şiddet görmesi de cabası! 'Bir gün erkek çocuk doğurması için' kendisine yapılan telkinler ise tam bir psikolojik şiddet. Üstelik bu baskı, çoğunlukla kadınlar tarafından uygulanıyor ve 'erkek doğurtma uzmanı' jinekologlarca 'meşrulaştırılıyor': "Biz Pestu halkıyız, oğullara ihtiyacımız var." **Bu bakış açısı kızların erkek çocuğu kılığında büyütülmesine neden oluyor.** Ailelerin itibarının ve 'aile reisi' erkeğin onurunun korunması için kız çocuklarının oynadığı rolde hata yapmaması şart. **Nordberg, kimle konuştuysa aynı sonuca ulaşıyor:** Kadınların yaşamı çocukluktan itibaren şiddetle çevrili. Ataerkil bir toplumda erkekleşmek durumundalar. Bir kızın, ailesinde oğlan doğana dek 'erkek' kalmasına ve 'sihirli formüllerle' erkek gibi gösterilmesine bu sebeplerle sık rastlanıyor. Kızlara 'düzgün, mahcup ve çok sessiz olmaları gerektiği' öğretiliyor. Bir süre sonra kendilerine biçilen kimliğin dışına çıkmak istemeyenler de mevcut. 'Kabil'in Gizli Kızları' ülkedeki kadınların sesini dünyaya duyurabilmesi açısından da önemli bir araştırma. **Bu hikâyeler Afganistan'daki ham ataerkilliğe karşı içten içe bir direniş de simgeliyor.** Son cümle, coğrafyanın kadınlarının durumunu yansıtıyor: "Biz, erkek olmak nasıl bir şey biliyoruz. Ama onlar hakkımızda hiçbir şey bilmiyor."

KABİLİN GİZLİ KIZLARI
Jenny Nordberg
Çeviren: Şahika Tokel
Yapı Kredi Yayınları, 2016
336 sayfa,